

УДК 343.13

DOI <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i86.2405>

С. В. Давиденко

ДОМАШНІЙ АРЕШТ ЯК ІЗОЛЯЦІЙНИЙ ЗАПОБІЖНИЙ ЗАХІД: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Згідно із ч. 1 ст. 177 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), метою застосування будь-якого запобіжного заходу під час здійснення кримінального провадження, зокрема й домашнього арешту, є забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим покладених на нього процесуальних обов'язків, а також запобігання ризикам, означеним у вказаній частині статті [1]. Загальна характеристика порядку застосування такого запобіжного заходу, як домашній арешт, представлена у ст. 181 КПК України. Проте деталізація зазначеної процедури композиційно міститься в інших статтях гл. 18 КПК України, яка присвячена застосуванню, зміні та скасуванню запобіжних заходів під час кримінального провадження, а також у відомчих нормативних актах й інтерпретаційних джерелах судових інстанцій відповідної тематичної спрямованості, що нині свідчить про відсутність комплексного підходу законодавця до регламентації вказаних вище положень. З огляду на викладене вбачається доцільним здійснення порівняльно-правового аналізу механізмів регулювання даного питання у спеціальному законодавстві окремих закордонних держав із наданням аргументованого висновку щодо можливості використання цього досвіду у вітчизняній нормотворчій та правозастосовній діяльності.

Вагомий внесок у ґрунтовну наукову розробку проблематики застосування, зміни й скасування запобіжних заходів, зокрема й домашнього арешту, у різні періоди розвитку доктрини кримінального процесуального права зробили такі вчені, як: І.В. Гловюк, Ю.М. Грошевий, О.П. Кучинська, О.І. Тищенко, В.І. Фаринник, С.Л. Шаренко, О.Г. Шило, О.Г. Яновська, інші відомі правознавці. Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць і публікацій сучасних українських правників, присвячених украї актуальній і багатоаспектній проблематиці застосування, зміни й скасування запобіжних заходів, поза межами наукових досліджень учених залишилися питання щодо деяких особливостей процедури застосування та зміни запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту як досить перспективного напрямку вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України в цій сфері.

Необхідність проведення компаративного аналізу нормативно-правової регламентації окремих особливостей застосування та зміни названого запобіжного заходу передусім спрямовує вектор нашої уваги на змістовні положення ст. 181 КПК України, що визначають основні правила вжиття запобіжного заходу – домашнього арешту, сутність якого полягає в забороні підозрюваному, обвинуваченому залишати житло цілодобово або в певний період доби.

У зв'язку з наведеним Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ у п. 15 інформаційного листа «Про деякі питання

порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 4 квітня 2013 р. № 511-550/0/4-13 наголосив на тому, що під час розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту суд має з'ясувати місце проживання підозрюваного, обвинуваченого (адже в ухвалі про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту зазначається точна адреса житла, яке підозрюваному, обвинуваченому забороняється залишати (ч. 3 ст. 196 КПК України)). До того ж слідчому судді, суду в разі обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту слідварто звертати увагу на те, що вжите законодавцем у ч. 5 ст. 181 КПК словосполучення «житло цієї особи» охоплює випадки, коли підозрюваний, обвинувачений: 1) є власником (співвласником) такого житла; 2) зареєстрований у такому житлі; 3) постійно або тимчасово проживає в такому житлі без реєстрації тощо [2].

Водночас правильною варто вважати практику тих слідчих суддів, які застосовують цей запобіжний захід у зазначених випадках, водночас з'ясовують думку власника житла (якщо він відомий) й оцінюють усі обставини в сукупності, зокрема: міцність соціальних зв'язків підозрюваного, обвинуваченого в місці його постійного проживання; наявність у нього родини й утриманців (місце їх фактичного проживання); достатність застосування такого запобіжного заходу для запобігання ризикам, визначеним у ст. 177 КПК, зокрема спробам підозрюваного, обвинуваченого переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду тощо [2].

Крім того, домашній арешт може бути застосовано виключно до особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом передбачено покарання у виді позбавлення волі. Отже, сфера застосування цього виду запобіжного заходу, безумовно, пояснюється його характерною суворістю, тому втручання саме таким способом представників компетентних органів державної влади в гарантовані Конституцією та міжнародними договорами України права і свободи особи повинно бути пропорційним тяжкості вчиненого нею кримінального правопорушення / злочину.

Контекстно нагадаємо, що згідно із ч. 5 ст. 194 КПК України, якщо під час розгляду клопотання про обрання запобіжного заходу, не пов'язаного із триманням під вартою, прокурор доведе наявність усіх обставин, передбачених у ч. 1 цієї статті, слідчий суддя, суд застосує відповідний запобіжний захід, зобов'язує підозрюваного, обвинуваченого прибувати за кожною вимогою до суду або до іншого визначеного органу державної влади, а також виконувати один або кілька обов'язків, необхідність покладення яких була доведена прокурором, а саме: 1) прибувати до визначеної службової особи із встановленою періодичністю; 2) не відлучатися із населеного пункту, у якому він зареєстрований, проживає чи перебуває, без дозволу слідчого, прокурора або суду; 3) повідомляти слідчого, прокурора чи суд про зміну свого місця проживання та/або місця роботи; 4) утримуватися від спілкування з будь-якою особою, визначеною слідчим суддею, судом, або спілкуватися з нею з дотриманням умов, визначених слідчим суддею, судом; 5) не відвідувати місця, визначені слідчим суддею або судом; 6) пройти курс лікування від наркотичної або алкогольної залежності; 7) докласти зусиль до пошуку роботи або

до навчання; 8) здати на зберігання до відповідних органів державної влади свій паспорт (паспорти) для виїзду за кордон, інші документи, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну; 9) носити електронний засіб контролю [1].

Відповідно до ч. ч. 3–5 ст. 181 КПК України, ухвала про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту передається для виконання органу Національної поліції за місцем проживання підозрюваного, обвинуваченого. У свою чергу, уповноважений орган Національної поліції повинен негайно поставити на облік особу, щодо якої застосовано запобіжний захід у вигляді домашнього арешту, і повідомити про це слідчому або суду, якщо запобіжний захід застосовано під час судового провадження. Працівники органу Національної поліції з метою контролю за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом, мають право з'являтися в житло цієї особи, вимагати надати усні чи письмові пояснення з питань, пов'язаних із виконанням покладених на неї зобов'язань, використовувати електронні засоби контролю [1]. Відмова від носіння засобу електронного контролю, умисне зняття, пошкодження або інше втручання в його роботу з метою ухилення від контролю, а також намагання вчинити зазначені дії є невиконанням обов'язків, покладених судом на підозрюваного, обвинуваченого під час обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту (ч. 6 ст. 195 КПК України).

За приписами п. 2 ч. 2 розд. III Інструкції про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту, що затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 13 липня 2016 р. № 654, поліцейський, якому доручено здійснювати безпосередній контроль за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого, під час першого відвідування роз'яснює йому сутність запобіжного заходу, обмежень і обов'язків, які зазначені в ухвалі слідчого судді, суду, та попереджає, що в разі невиконання покладених обов'язків прокурор, слідчий за погодженням із прокурором відповідно до ст. 200 КПК України має право звернутися до слідчого судді, суду із клопотанням про зміну запобіжного заходу, зокрема й про зміну або покладення додаткових обов'язків, передбачених у ч. 5 ст. 194 КПК України, чи про зміну способу їх виконання, про що складає протокол роз'яснення підозрюваному, обвинуваченому обов'язків, покладених на нього ухвалою слідчого судді, суду [3].

Додатково зауважимо, що порядок ведення обліку підозрюваних, обвинувачених, до яких застосовано запобіжний захід у вигляді домашнього арешту; організація здійснення контролю за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого, який перебуває під домашнім арештом, а також контроль за виконанням відповідних ухвал слідчого судді, суду детально регламентовані:

- названою Інструкцією [3];
- Порядком застосування електронних засобів контролю, затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 8 червня 2017 р. № 480 (визначено організаційні аспекти застосування спеціальних технічних засобів контролю, заходи забезпечення електронного моніторингу місцезнаходження підозрюваних, обвинувачених та ін.) [4].

Згідно із ч. 6 ст. 181 КПК України, строк дії ухвали слідчого судді про тримання особи під домашнім арештом не може перевищувати двох місяців. Однак у разі необхідності цей строк може бути продовжений за клопотанням прокурора в межах строку досудового розслідування в порядку, передбаченому ст. 199 КПК України (для продовження строку тримання підозрюваного, обвинуваченого під вартою). Водночас сукупний (граничний) строк тримання особи під домашнім арештом під час досудового розслідування не може перевищувати шести місяців. Отже, по закінченню цього строку ухвала про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту припиняє свою дію і запобіжний захід вважається скасованим. Крім того, ухвали слідчого судді про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту або відмову в його застосуванні, а також про продовження строку домашнього арешту або відмову в його продовженні під час досудового розслідування можуть бути оскаржені в апеляційному порядку (п. п. 4, 5 ч. 1 ст. 309 КПК України) [1].

Досліджуючи специфіку застосування вказаного запобіжного заходу (як альтернативи триманню під вартою) під час кримінального провадження, вважаємо за необхідне звернутися до подібних нормативних приписів Кримінально-процесуального кодексу Республіки Казахстан від 4 липня 2014 р. № 231-V (далі – КПК Республіки Казахстан), зосередивши увагу на особливостях правового регулювання процедури застосування домашнього арешту, порівнявши його з українським аналогом. Так, відповідно до ст. 146 КПК Республіки Казахстан, домашній арешт полягає в ізоляції підозрюваного, обвинуваченого від суспільства без утримання їх під вартою, але із застосуванням обмежень, встановлених суддею в порядку, передбаченому ст. 147 цього КПК [5].

У разі застосування домашнього арешту стосовно підозрюваного, обвинуваченого можуть бути застосовані одне або декілька обмежень: 1) заборона виходу із житла повністю або в певний (визначений) час; 2) заборона на ведення телефонних переговорів, відправлення кореспонденції та використання засобів зв'язку, за винятком випадків, передбачених п. 5 ч. 2 ст. 146 КПК Республіки Казахстан; 3) заборона на спілкування з певними (визначеними) особами та прийняття будь-кого в себе; 4) застосування електронних засобів контролю та покладання обов'язку носити при собі ці засоби; 5) покладання обов'язків відповідати на контрольні телефонні дзвінки або інші сигнали контролю, дзвонити по телефону або особисто з'являтися в певний (визначений) час до органу дізнання або іншого органу, який здійснює нагляд за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого; 6) встановлення спостереження за підозрюваним, обвинуваченим або їхнім житлом, а також охорона їхнього житла чи відведеного їм приміщення як житла; 7) інші заходи, що забезпечують належну поведінку й ізоляцію підозрюваного, обвинуваченого від суспільства.

До того ж за поведінкою підозрюваного, обвинуваченого в разі необхідності встановлюється нагляд. Під час здійснення нагляду за дотриманням заарештованим встановлених обмежень щодо виходу із житла орган, який веде кримінальний процес, має право в будь-який час доби перевіряти його перебування за місцем проживання. Перевірка проводиться не більше двох разів у денний час

і не більше одного разу в нічний час. Перебування посадової особи в житлі заарештованого допускається за згодою цієї особи й осіб, які проживають спільно з нею, і не повинно перевищувати тридцять хвилин. Підкреслимо, що в постанові суду про домашній арешт встановлюються конкретні обмеження, що застосовуються до підозрюваного, обвинуваченого, а також вказується орган або посадова особа, який/яка здійснює нагляд [5].

За ч. 4 ст. 146 КПК Республіки Казахстан строк домашнього арешту, порядок його продовження, на відміну від чинного КПК України, визначаються правилами, встановленими ст. ст. 151 (передбачає як строки тримання під вартою, так і порядок їх продовження) і 547–551 цього КПК.

Крім того, надзвичайно важливим аспектом є те, що порядок виконання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту визначається спільним наказом державних органів, уповноважених здійснювати досудове розслідування (ч. 5 ст. 146 КПК Республіки Казахстан) [5].

Продовжуючи послідовне здійснення компаративного аналізу тематично орієнтованого законодавства деяких іноземних держав, вбачається за доцільне акцентувати увагу і на відповідних положеннях Кримінально-процесуального кодексу Республіки Білорусь від 16 липня 1999 р. № 295-З (зі змінами та доповненнями станом на 9 січня 2019 р.) (далі – КПК Республіки Білорусь). Так, згідно зі змістовним наповненням ч. 2 ст. 125 названого нормативного акта, законодавець, як і у ст. 146 КПК Республіки Казахстан, також допускає можливість супроводження домашнього арешту аналогічними заходами, що застосовуються як окремо, так і в їх допустимій сукупності. Водночас у ч. 4 ст. 125 КПК Республіки Білорусь закріплено норму про те, що запобіжний захід у вигляді домашнього арешту в разі порушення покладених на підозрюваного або обвинуваченого обов'язків і встановлених для них правообмежень може бути змінений визначеними в цій статті суб'єктами лише на взяття під варту [6].

До того ж ч. 5 ст. 125 КПК Республіки Білорусь, на відміну від чинного КПК України, містить надзвичайно важливу процесуальну гарантію прав і свобод підозрюваного, обвинуваченого – про застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту до іноземного громадянина або особи без громадянства орган, який веде кримінальний процес, повідомляє Міністерство закордонних справ Республіки Білорусь на вимогу іноземного громадянина чи особи без громадянства не пізніше однієї доби з моменту застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту для повідомлення дипломатичного представництва або консульської установи держави громадянської належності чи звичайного місця проживання взятих під домашній арешт іноземного громадянина або особи без громадянства [6].

Згідно із ч. 2 ст. 188 Кримінально-процесуального кодексу Республіки Молдова від 14 березня 2003 р. № 122-XV (зі змінами та доповненнями станом на 6 лютого 2020 р.) (далі – КПК Республіки Молдова), домашній арешт застосовується до обвинуваченого, підсудного (за КПК України – до підозрюваного, обвинуваченого) за рішенням судді щодо кримінального переслідування або судової інстанції в порядку, передбаченому ст. ст. 185 і 186, за наявності умов,

що дозволяють обрати запобіжний захід у вигляді арешту, але коли водночас цілковита ізоляція особи недоцільна з огляду на вік, стан здоров'я, сімейний стан або інші обставини [7].

У разі недотримання обвинуваченим, підсудним обмежень та обов'язків, встановлених суддею із кримінального переслідування або судовою інстанцією, домашній арешт може бути замінений на попередній арешт судовою інстанцією за власною ініціативою або за клопотанням прокурора (ч. 7 ст. 188 КПК Республіки Молдова) [7].

Кримінально-процесуальний закон Латвії (ухвалений Сеймом 21 квітня 2005 р. та оприлюднений Президентом держави 11 травня 2005 р. (зі змінами, внесеними станом на 28 вересня 2005 р.), закріпив у ст. 282 положення про те, що домашнім арештом є позбавлення особи свободи, встановлює, що до домашнього арешту застосовуються строки взяття під варту, проведений під ним час вважається проведеним під вартою часом, зараховуючи один день домашнього арешту за один день взяття під варту (ч. 6) [8]. Зауважимо, що у прецедентній практиці Європейського суду з прав людини питання про сферу застосування (застосовність) ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод виникають у різних випадках, зокрема й у разі застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту (позбавлення свободи поза межами формального арешту та тримання під вартою) («Mancini проти Італії», «Lavents проти Латвії», «Dacosta Silva проти Іспанії») [9]. З огляду на це, у разі застосування такого ізоляційного заходу мають бути забезпечені гарантії, передбачені ст. 5 Конвенції.

У досліджуваному контексті не менш прогресивними виглядають імперативи, закріплені у ст. 107 Кримінально-процесуального кодексу Російської Федерації від 18 грудня 2001 р. № 174-ФЗ (зі змінами від 9 липня 2020 р.), а саме:

- з урахуванням стану здоров'я підозрюваного або обвинуваченого місцем його тримання під домашнім арештом може бути визначено лікувальну установу (ч. 1);
- підозрюваний або обвинувачений не може бути обмежений у праві на використання засобів телефонного зв'язку для виклику швидкої медичної допомоги, співробітників правоохоронних органів, аварійно-рятувальних служб у разі виникнення надзвичайної ситуації, а також для спілкування з контролюючим органом, дізнавачем, зі слідчим. Про кожний такий дзвінок підозрюваний або обвинувачений інформує контролюючий орган (ч. 8);
- якщо за медичними показаннями підозрюваний або обвинувачений був доставлений до закладу охорони здоров'я та госпіталізований, то до вирішення судом питання про зміну чи скасування запобіжного заходу щодо підозрюваного або обвинуваченого продовжують діяти встановлені судом заборони. Місцем виконання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту вважається територія відповідного закладу охорони здоров'я (ч. 11).

До органу дізнання чи органу попереднього слідства, а також до суду підозрюваний або обвинувачений доставляється транспортним засобом контролюючого органу (ч. 12) [10].

Кримінальне процесуальне законодавство Франції передбачає, серед іншого, такі види запобіжних заходів, як судовий контроль та перебування особи

за місцем проживання з одночасним застосуванням до неї електронного спостереження (аналог домашнього арешту). Так, судовий контроль полягає в безумовному дотриманні визначених у законі обов'язків, зокрема треба утримуватися від керування транспортним засобом та здати водійські права до канцелярії суду. Обмеження за місцем проживання з електронним спостереженням за правовими наслідками прирівнюється до попереднього ув'язнення, тобто в разі засудження строк зараховується під час обчислення відбутої частини покарання, а в разі закриття справи чи виправдання в особи виникає право на компенсацію [11, с. 409–412].

У висновку констатуємо, що чинний КПК України передбачає досить широкий спектр заходів процесуального примусу (зокрема, домашній арешт), який може бути застосований до підозрюваного, обвинуваченого для забезпечення дієвості кримінального провадження. Водночас, з огляду на сучасний стан і загальні тенденції розвитку національного законодавства та позитивний закордонний досвід реалізації відповідних нормативних приписів, перспективною уявляється рецепція окремих положень чинних кодифікованих актів названих вище держав із метою вдосконалення кримінального процесуального права України в цій сфері (зокрема, у частині деталізації та розширення наявного переліку обов'язків (правообмеження), що покладаються слідчим суддею, судом на підозрюваного, обвинуваченого в разі застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту; встановлення можливості в окремих випадках визначати місцем виконання примусового заходу відповідний заклад охорони здоров'я; передбачення додаткових процесуальних гарантій для такої категорії осіб, як іноземні громадяни й особи без громадянства тощо). Крім того, органам досудового розслідування, прокуратурі та судам у кожному випадку варто більш ретельно підходити до обрання конкретного запобіжного заходу з метою неухильного дотримання прав, свобод і законних інтересів кожного з учасників кримінального провадження, що, у свою чергу, сприятиме підвищенню ефективності застосування будь-якого із запобіжних заходів.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про деякі питання порядку застосування запобіжних заходів під час досудового розслідування та судового провадження відповідно до Кримінального процесуального кодексу України : інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 4 квітня 2013 р. № 511-550/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0511740-13#Text>.

3. Інструкція про порядок виконання органами Національної поліції ухвал слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту та про зміну раніше обраного запобіжного заходу на запобіжний захід у вигляді домашнього арешту, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 13 липня 2016 р. № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1087-16?find#Text>.

4. Порядок застосування електронних засобів контролю, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України від 8 червня 2017 р. № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-17#Text>.

5. Уголовно-процесуальный кодекс Республики Казахстан от 4 июля 2014 г. № 231-V. URL: https://kodeksy-kz.com/ka/ugolovno-protsessualnyj_kodeks/146.htm.

6. Уголовно-процесуальный кодекс Республики Беларусь от 16 июля 1999 г. № 295-3 (с изменениями и дополнениями по состоянию на 9 января 2019 г.). URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30414958.

7. Уголовно-процессуальный кодекс Республики Молдова от 14 марта 2003 г. № 122-XV (с изменениями и дополнениями по состоянию на 6 февраля 2020 г.). URL: http://continent-online.com/Document/?doc_id=30397729.

8. Уголовно-процессуальный закон Латвийской Республики, принятый Сеймом 21 апреля 2005 г. и обнародованный Президентом государства 11 мая 2005 г. (с изменениями, внесенными по состоянию на 28 сентября 2005 г.). URL: http://www.pravo.lv/likumi/29_upz.html.

9. Довідник із застосування ст. 5 Конвенції – право на свободу та особисту недоторканність. Рада Європи. *Європейський Суд з прав людини*. 2014. 46 с. URL: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_5_UKR.pdf.

10. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации от 18 декабря 2001 г. № 174-ФЗ (ред. от 24 апреля 2020 г., с изм. от 9 июля 2020 г.). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34481/.

11. Барабанов П.К. Уголовный процесс Франции. Москва : Спутник +, 2016. 512 с.

Анотація

Давиденко С.В. Домашній арешт як ізоляційний запобіжний захід: порівняльно-правове дослідження. – Стаття.

У статті досліджено окремі проблеми нормативної регламентації порядку застосування та зміни запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту в контексті гармонізації вітчизняного кримінального процесуального законодавства з європейськими стандартами у сфері захисту прав і свобод людини, що свідчить про актуальність даного дослідження.

У представлений науковій роботі детально проаналізовані положення вказаного інституту, присвячені переліку обов'язків (правообмежень), що покладаються слідчим суддею, судом на підозрюваного (обвинуваченого) у разі застосування запобіжного заходу – домашнього арешту, та наслідкам їх невиконання. На підставі вивчення чинного кримінального процесуального законодавства таких республік, як Білорусь, Казахстан, Молдова, а також Латвійської Республіки, Російської Федерації та Франції здійснено порівняльно-правовий аналіз особливостей застосування запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту з аналогічними примусовими заходами, передбаченими нормативними актами цих закордонних держав.

Логічною частиною роботи є характеристика основних умов застосування і зміни запобіжного заходу – домашнього арешту, а також загальних вимог, що пред'являються до процедури виконання ухвали слідчого судді, суду про обрання цього запобіжного заходу.

У процесі наукового дослідження особливу увагу акцентовано на тому, що в разі застосування даного ізоляційного заходу мають бути забезпечені гарантії, передбачені статтею 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Наведено аргументацію щодо доцільності встановлення додаткових специфічних імперативних правил здійснення вказаного примусового заходу.

Сформульовані у статті пропозиції спрямовані на вдосконалення окреслених положень чинного кримінального процесуального законодавства України в частині правового регулювання процедури застосування та зміни запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту. Надані обґрунтовані рекомендації щодо реалізації окремих норм національного законодавства, які свідчать про практичне значення результатів проведеного дослідження.

Ключові слова: заходи забезпечення кримінального провадження, запобіжні заходи, домашній арешт, тримання під вартою, правообмеження.

Summary

Davydenko S. V. House arrest as an isolation measure: a comparative legal study. – Article.

The article examines some problems of regulatory regulation of the application and change of pre-trial detention in the context of harmonization of domestic criminal procedure legislation with European standards in the field of human rights and freedoms, which indicates the relevance of this study.

The presented scientific work analyzes in detail the provisions of this institution, devoted to the list of responsibilities (restrictions) imposed by the investigating judge, the court on the suspect (accused) in the application of precautionary measures – house arrest, and the consequences of non-compliance.

Based on the study of the current criminal procedure legislation of such republics as Belarus, Kazakhstan, Moldova, as well as the Republic of Latvia, the Russian Federation and France, a comparative legal analysis of the peculiarities of pre-trial detention with similar coercive measures provided by regulations of these foreign states. The logical part of the work is to characterize the main

conditions for the application and change of the measure of restraint – house arrest, as well as the general requirements for the procedure of execution of the decision of the investigating judge, the court on the choice of this measure.

The study focuses on the fact that the application of this isolation measure must provide the guarantees provided for in Article 5 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. The argumentation on the expediency of establishing additional specific imperative rules for the implementation of this coercive measure is given.

The proposals formulated in the article are aimed at improving the outlined provisions of the current criminal procedure legislation of Ukraine in terms of legal regulation of the procedure for applying and changing the measure of restraint in the form of house arrest. Substantiated recommendations are provided for the implementation of certain provisions of national legislation, which indicate the practical significance of the results of the study.

Key words: measures to ensure criminal proceedings, precautionary measures, house arrest, detention, restrictions.